

Пригоди Босмінки

Леонід Шиян

Збірка оповідань

ЗАГУБИЛАСЯ

Босмінка — маленький рачок. Такий маленький, що не всяка риба помітить його. У річці, де жила Босмінка, подекували, що вона, мовляв, негарна. І ніс задовгий — ну справжній тобі хобот! — і ніг не видно — ховає десь під черепашкою. А найжахливіше — одне-однісіньке око в бідолахи...

Та Босмінка не чула цих розмов. А яка вона з себе насправді — не знала. Адже в річці дзеркала нема. Можна, звичайно, у черепашку Перлівниці подивитись, та надто вже вона тьмяна — нічого не роздивишся...

Того ранку Босмінка, як завжди, прокинулася разом із сонцем — тільки-но впало на воду його золотаве проміння. Батьки вже снідали, сховавшись під лататтям. Босмінка підпливла до них і теж почала втягати у свій малюсінький ротик смачні водорості.

Раптом над нею промайнула якась тінь. Хоч і була Босмінка полохливою (ніде правди діти), але їй так кортіло все знати! Вона швидко-швидко замахала вусиками, ніби весельцями, і піднялася вгору.

І тут Босмінка помітила довгого, схожого на темну паличку, жучка Водомірку. Ніжки в нього були змащені жиром, і тому до них зовсім не приставала вода. Наче спритний ковзаняр — раз-два! раз-два! — мчав Водомірка по річковій поверхні.

"От би мені так!" — із заздрістю подумала Босмінка. Адже плавала вона, дуже повільно.

Нарешті Водомірка, підстрибнувши, метнувся вбік і зник у комишах.

Босмінка трохи почекала: чи не з'явиться, бува, жучок знову? Вона підпливла навіть до заростей. Куди ж то він подівся? Але Водомірки ніде не було. Босмінка з прикрістю зітхнула й рушила назад.

Та що це? На тому місці, де лишилися її батьки, не видно нікого. Босмінка розгубилася. Вона обпливла навколо латаття — даремно: мама й тато безслідно зникли.

І пригадала Босмінка, як, докірливо ворущачи вусиками, попереджала її матуся:

— Гляди, вскочиш через свою неслухняність у халепу! Хоч ти й не маленька вже, — мало не з макове зерня ви росла, — але тримайся нас: ми більше за тебе прожили на світі — більше й знаємо.

Босмінка от-от розплакалася б, та що з того? Хто її пожаліє? У воді навіть сліз твоїх не помітять...

Вона хотіла вже плисти далі, коли побачила свого давнього знайомого — старого буркотуна Слимака. Насилу тягнувши свою кручену, немов крендель, хатку-черепашку, він неквапливо ліз угору по водяній сосонці.

— Дідусю Слимаче! — зраділо пропищала Босмінка. — Чи не зустрічали ви мою маму?

Слимак здригнувся від несподіванки і втягнув голову в хатку. Потому висунув ріжки — з-під них глянули малесенькі очиці — і, впізнавши Босмінку, сердито буркнув:

— Не бачив я ніякої мами... Чіпляються з усякими дурницями...

І він поповз собі далі.

Босмінка безпорадно озирнулася навколо. День був уповні. Сонце піднялося високо-високо, і у воді стало зовсім тепло.

Та ніщо не тішило бідолаху Босмінку. Загубити маму й тата — ох, як же це тяжко! Що чекає її? Як житиме вона тепер?..

Сумно зітхнувши, подалася Босмінка на розшуки.

Незабаром вона опинилася у незнайомому місці. Це був справжній підводний ліс. Навкруги, куди не кинеш оком, зеленіли стрункі стебла очерету. Заплутавшись в осоці, стиха погойдувались бурі пасма водоростей. А вгорі, наче розкидані вітром хмарки, плавали листочки ряски.

Заблудила! Куди ж це вона потрапила? Босмінка глянула ліворуч і побачила якийсь дивний дзвіночок. "Що воно таке?" — подумала і нерішуче наблизилася. Дзвіночок, дуже прозорий і заповнений повітрям, був підв'язаний до рослин, наче гойдалка.

"Тут хтось живе",— здогадалася Босмінка.

Вона обережно зазирнула всередину — там на павутинці висіла якась мертва комашка.

Босмінці стало моторошно. Мерщій від цього небезпечного місця!

Але що це? Її хоботок прилип до дзвіночка! Босмінка смикнула раз, удруге — не пускає... Скосивши око, вона побачила, як до неї наближається якась волохата потвора. То був господар дзвіночка — водяний павук Сріблянка.

З переляку в Босмінки затрусилися усі ніжки. Вона рвонулася з останніх сил. У хоботку щось хруснуло. Від болю потьмарилося в оці. А все-таки вона відчепилася від дзвіночка!..

Павук був уже зовсім близько. Босмінка стрімголов кинулася навтьоки. Та павук помітив її. Круто повернувши, він помчав навздогін. Босмінка щосили загрибала вусиками. Тільки б дістатися до заростей! Тільки б встигнути!..

Але пізно!.. Павук — вона відчувала це — вже за спиною... Ще мить — і він схопить її. З жахом оглянулася назад — страхіття простягало до неї свої брудні довгі лапи.

Кінець!..

Щось різко відкинуло її вбік, і вона мало не знепритомніла.

Отямившись, Босмінка побачила велику плямисту Жабу, що з'явилася хтозна-звідки, а огидний павучище кудись зник. І тоді Босмінка зрозуміла, що її врятовано. Врятовано. Витрішкувата Жаба проковтнула павука!

Від усіх цих переживань Босмінка зовсім знесиліла. Вона відшукала затишну місцинку і сховалася під листочок. Не хотілося ні їсти, ні пити. Тільки тепер вона відчула, як ниє хоботок..

Вже сутеніло. Вода ставала дедалі темнішою, прохолоднішою. Зовсім змучена, Босмінка підбрала ніжки, старанно вкрилася черепашкою і швидко заснула.

***

НА ЩО СКАРЖИМОСЬ?

Наступного дня Босмінка зовсім занедужала. Хоботок у неї розпух і так обважнів, що й голови не повернути. Доведеться звернутися до лікаря. Але де його шукати? Який він?

Згадалось, як одного разу, коли мама отруїлася несвіжою водоростю, лікар дав їй якогось зілля — і мама швидко одужала.

Босмінка вилізла зі своєї схованки й подалася на розшуки. Дорогою зазирала під листочки, оглядала кожний камінчик, але лікаря ніде не було. Нарешті натрапила на якусь нору. "Чи не тут?" — подумала Босмінка.

Але з нори висунулася клішня рака і так люто ляснула, що Босмінка притьмом дременула не оглядаючись.

Відсапавшись під прозорим листочком стрілиці, рушила далі. Аж раптом назустріч — жук Плавунець, великий, плаский, наче його каменем придавило, з жовтою облямівочкою на спині. "Спитаю в нього",— наважилася Босмінка і боязко писнула:

— Дядьку Плавунець! Скажіть, будь ласка, де живе лікар?

Плавунець зупинився, спантеличено озирнувся. Що за штука? Ніби хтось гукає, а хто саме, не видно... Насилу розгледів Босмінку. Перепитавши, задумливо почухав лапкою черевце.

— Гм, лікар?... А-а, це ти про П'явку Медичну! Тоді, голубонько, до берега гребі. Там, під старим корчем, і знайдеш її.

Зраділа Босмінка, подякувала й повернула до берега.

Незабаром побачила великий чорний корч. Біля нього зібралося багато жучків, черв'ячків, і навіть одна маленька рибка припливла сюди. "Мабуть, тут",— здогадалася Босмінка і пристала до гурту.

Трохи освоївшись, вона з цікавістю почала роздивлятися присутніх. Глянула на рибку — аж замилювалася її сріблястою лускою. "Яка чепурна",— із заздрістю подумала Босмінка.

У рибки боліли зуби. Вона трималася плавцем за щоку, охала й жалілася довгому черв'ячкові. Той співчутливо похитував головою.

— Хочеш подивитися на мої зуби? — несподівано мовила рибка.

Черв'ячок скося глянув на неї і відмовився. Навіть відповз убік. "Ач, яка хитра,— подумала Босмінка.— Заглянь їй у рота — а вона візьме та й з'їсть".

А втім, рибка, мабуть, соромилася проковтнути черв'ячка при сторонніх.

Вона тільки ласо поглядала та поводила хвостом.

Праворуч від Босмінки, під водяною сосонкою, лежав малесенький рудий жучок Пеструшка. Обхопивши черевце і закотивши очі, він жалібно стогнав.

Тільки-но Босмінка хотіла спитати, що з ним, коли не знати звідки з'явився Карась. Вигляд у нього був досить-таки жалюгідний: очі вирячені, рота скривило. З розідраної губи капала кров.

— Ану, розступіться!..— заволав Карась.— Не бачите, з гачка зірвався?! Мені

швидка допомога потрібна!

Усіх розштовхавши, він зник під корчем, а коли невдовзі виринув звідти, на губі в нього був пластир із зеленого листочка.

Босмінці вже набридло чекати. Аж ось нарешті настала і її черга. Вона нерішуче сковзнула під корч і побачила лікаря.

Старенька, зморшкувата П'явка з кількома цяточками-очицями витягнулася назустріч Босмінці — і зморшки на її тілі розгладилися.

— То на що ми скаржимося?

— Хобото-о-ок...— плаксиво протягла Босмінка.— Болить дуже...

Медична П'явка посадила Босмінку на камінчик і заходилася лікувати.

Присмоктавшись до краєчка риб'ячої лусочки, вона зіскребла нею з корча трохи слизу. Це була дуже цілюща мазь. Лікарка помазала Босмінці хоботок і перебинтувала його тоненькою зеленою водоростю.

— Ну от,— лагідно мовила П'явка.— Тепер погрійся на сонечку — і все буде гаразд.

Босмінка подякувала й попрощалася.

Дуже скоро відшукала вона між лататтям зручне місце. Тут ніхто її не турбуватиме. Лягла на спинку, підставила хоботок сонячному промінню.

І раптом, глянувши на сусідній листочок, помітила на ньому якусь прозору стеблинку зі щупальцями.

Вона здалася Босмінці дуже дивною: стеблинка рухалася!

Так, так, пересуваючись по листочку, вона повільно наближалася.

Босмінка вирішила про всяк випадок трохи відплисти. Вона перевернулася на живіт — і в цю мить стеблинка викинула щупальця вперед. Одне з них обпекло їй тіло, як вогнем, Босмінка кинулася тікати. Але мало-помалу цікавість переважила.

Босмінка повернулася і, сховавшись за гілочкою водяної гречки, почала спостерігати.

Дивовижна стеблина вже не рухалась. Вона якось зіщулилася, роздулася й підбрала щупальця.

"Що воно таке? — дивувалася Босмінка.— І чому воно так жалить?"

Вона підвела голову й побачила кілька зеленкуватих, схожих на черв'ячків комариних личинок. Вони нерухомо, головами донизу, висіли коло самої поверхні і, виставивши з води тоненькі трубочки, дихали повітрям.

Одна з личинок раптом пірнула і, нічого не підозрюючи, попливла мимо стеблини.

— Стережись!..— вигукнула Босмінка.

Та було вже пізно.

Стеблинка випросталася і цупко схопила личинку довгими щупальцями. Бідолаха заборсалася з усіх сил, та дарма...

На кінці стеблини раптом відкрився рот...

"Та це ж Гідра!" — мало не скрикнула Босмінка. І як це вона раніше не здогадалася, що перед нею — люта розбійниця, про яку не раз казала мама.

Вкрай перелякана, Босмінка щодуху кинулася геть.

***

ПУЗАНЧИК ПРОПОНУЄ ДРУЖБУ

І чому мені так не щастить? — журилася Босмінка. — І на зріст не вдалася, і зуби не ростуть — кожний скривдити може. Навіть хатки своєї — і то нема. А що, коли збудувати її? Тільки як? З чого починати?"

"Подивлюся, як інші це роблять", — вирішила Босмінка й подалася в дорогу.

Невдовзі вона помітила між рослинами якусь трубочку.

"Що це?" — насторожилася Босмінка і підпливла ближче.

Трубочка була незвичайна — склеєна із шматочків дерева, піщинок та малесеньких черепашок. Босмінка сіла на неї і постукала ніжною: чи міцна?

— А хто там пустує? — почувся сердитий голос.

Від несподіванки Босмінка мало не впала з трубочки. А звідти показалася маленька голова, висунулося шестеро довгих ніжок.

Угледівши непрошеного гостя, голова миттю сховалася назад.

Босмінка здивувалася: "І чого б це лякатися?!" їй стало смішно. Підпливла до отвору трубочки й закричала:

— Та не бійся! Це я, Босмінка!

Голова висунулася знов.

— А я й не боюся! — ображено відказала вона. — Нам, личинкам Волохокрилів, ніхто не страшний: тільки щось трапиться — в хатку сховаємось...

— А що, коли й звідти витягнуть?

— Витягнуть? — розсміявся майбутній Волохокрил. — Кого, мене? Ану, спробуй!

Босмінка вхопила його за ніжку і стала тягнути. Та хоч як вона силкувалася, — нічого не виходило. Волохокрильчик тільки реготав так заливисто, наче його лоскотали.

Нарешті, безнадійно зітхнувши, Босмінка пустила ніжку.

— Ну, то як? — вдоволено мовив Волохокрильчик. — Силоньки не стає? Ех ти-и! Та в мене ж на тілі гачечки: зачеплюся ними за трубочку — нізащо в світі не подужаєш!

— От би мені таку хатку! — захоплено вигукнула Босмінка.

— Хороша, еге ж? Ось тільки ремонт їй потрібен: учора об камінчик ударився — стінку пошкодив.

Босмінка глянула на трубочку: на ній і справді була малесенька щербинка.

Перебираючи ніжками, Волохокрильчик опустився на дно. Босмінка попливла слідом.

Волохокрильчик відшукав піщинку і, піднявши її ніжками, приміряв до щербинки. Завелика! Він сердито жбурнув піщинку і вхопив іншу. Ця якраз підійшла. Тоді він облизав піщинку і міцно приклеїв її до трубочки.

Тут Босмінка зовсім втратила спокій.

Чим вона гірша від цього хвалька?! Вона теж збудує собі хатку!

До роботи ж! Мерщій!

Для підлоги Босмінка уподобала гладенький шматочок кори. Лягла на нього і

переконалася, що спати буде зручно. Тепер треба мурувати стіни. Знайшла маленьку черепашку і поклала на кору.

Волохокрильчик насмішкливо стежив за її роботою.

Уважно оглянувшись, Босмінка помітила ще одну черепашку — круглу, велику. Вона підпливла до неї і спробувала підняти. Ого, ну й важка! А що, коли підкотити?

Босмінка поставила черепашку на ребро і почала штовхати її вперед.

Але що це? Вода зруйнувала всю будівлю. Шматочок кори віднесло далеко вбік.

Побачивши, як засмутилася Босмінка, Волохокрильчик аж зайшовся од сміху і разом з хаткою перекинувся на спину.

— Ой, держіть мене! Ой, не можу! — реготав він, качаючись по піску.— Та хіба ж без клею збудуєш?! От що потрібно мати!

І Волохокрильчик випустив з рота тоненьку клейку шовковинку.

Босмінка похнюпилася: "Що ж мені робити?"

Волохокрильчик раптом сховався в свою трубочку. Босмінка здивувалася: кого це він злякався? Вона озирнулася — і все зрозуміла.

З найближчих заростей викотився червонястий, завбільшки з горошинку жучок. За ним гналася довга, схожа на чудернацьку безкрилу муху, істота. Це була личинка Бабки.

Зроду не бачила Босмінка, щоб хтось так плавав. Ось із черевця личинки вирвався струмінчик води — і грізну хижачку наче хтось штовхнув уперед.

Швидко посуваючись, личинка знову викинула струмінчик — і знову ривок уперед.

Босмінка кинулася до водяної сосонки і причаїлася.

Погоня швидко наближалася. Жучок щосили загібав ніжками, однак личинка вже наздогнала його.

"Ой-ой, зараз схопить! — аж пересмикнуло Босмінку.— Що робити?"

Тим часом червоняста горошинка порівнялася із сосонкою.

— Сюди! Сюди! — одчайдушно писнула Босмінка. Вона рішуче витягла хоботок і смикнула жучка за ніжку.

Личинка промчала мимо. Викинувши вперед губу з двома гострими гачками, вона з розгону встромила їх у струнку комишинку. Гачки зімкнулися, ніби кліщі, й застрягли.

— Тікаймо! — скрикнула Босмінка.

І вони швидко-швидко попливли. Невдовзі кровожерлива личинка залилася далеко позаду. Переконавшись, що за ними ніхто не женеться, втікачі зупинилися перепочити.

Жучок зовсім змучився. Від пережитих хвилювань у нього дрібно тремтіли вусики. Знесилений, він присів на якийсь корінець і з вдячністю сказав:

— Без тебе я пропав би... Будьмо друзями!

— Будьмо! погодилася Босмінка.— А як же тебе звати?

Жучок підозріло глянув на неї і нерішуче промовив:

— Пузанчик.

* * *

В ПОЛОНІ ПУХИРНИКА

Босмінка ніяк не могла заспокоїтися:

— Ну й смішно ж тебе звуть! Пузанчик!..

Жучок хотів образитися, але згадав, що вони ж тепер друзі, і розсміявся й собі:

— Авжеж, Пузанчик. Що вдієш, коли маєш таке кругленьке черевце!

Босмінка розповіла про свою біду.

— Мама, кажеш, і тато? — перепитав Пузанчик.— Та їх, мабуть, течія понесла. Пусте, знайдемо!..

— Справді?!

— Авжеж! Сказав, знайдемо — отже, знайдемо. Пузанчик не обманює! Босмінка повеселішала. Оце справді друг! З таким не пропадеш!

Попоївши, вони рушили в дорогу. Пузанчик перший помітив на поверхні води тонесеньку трісочку. Її повільно несло за течією.

— Під'їдемо? — запропонував Пузанчик.

Вони видерлися на трісочку і зручно вмостилися на ній. Пузанчик на передньому кінці трісочки ніс дозор. Босмінка, спустивши у воду хоботок, правила ним, ніби веслом.

Настрій в обох був чудовий. День випав теплий, погожий.

Легкий вітерець ледь шелестів у прибережному комиші.

У просоченій сонцем воді пустувала зграйка дрібних рибчинок. Одна з них пристала до трісочки і, відкопиливши губу, дурнувато роздивлялася Босмінку. Видно, ніяк не могла вирішити: їстівне воно чи ні?

Босмінка, про всяк випадок, відсунулася назад.

Нарешті, задовольнивши свою цікавість, рибка відстала.

На завороті річки друзям довелося пережити кілька неприємних хвилин.

Коли трісочка порівнялася з заростями очерету, на поверхні раптом з'явився жук Гладиш — справжнісінький живий човник з довгими ніжками-весельцями. Плив він — так уже в Гладішів заведено — догори черевцем. Опущений на груди хоботок був гострий, мов жало.

— Водяна бджола! — придушено скрикнув Пузанчик і позадкував на середину трісочки. Босмінка завмерла.

Та, на щастя, все обійшлося. Гладиш покружляв біля трісочки і пірнув на глибину.

Мандрівники полегшено зітхнули.

Незабаром їх прибило до берега. Трісочка застряла між рослинами, і хоч як силкувалися друзі зіпхнути її, це їм не вдалося.

— Доведеться пливати своїм ходом,— з жалем промовив Пузанчик.

Вони рушили далі, роздивляючись на всі боки: чи не видно десь Босмінчиних батьків?

Надвечір дісталися до великої мілководної затоки. Тут було дуже гарно й затишно.

Вся затока поросла високою рогозою та стрілицею. Над водою стирчали голівки жовтого латаття.

Коло самого берега Босмінка помітила якусь дивну пухнасту рослину. На ній було

безліч вузьких листочків, з-поміж яких голубіли прозорі пухирці.

Нічого не підозрюючи, Босмінка підпливла до одного з пухирців і заходилася оглядати його. Її увагу привернули малюсінькі дверцята. Босмінка обережно штовхнула їх — і провалилася в темряву.

— Ой-ой-ой! — пролунав їй відчайдушний писк.

Пузанчик приголомшено виричав очі.

— Пухирник!!!

Пухирник... Рослина-хижак, рослина пастка! Босмінку чекала неминуча загибель.

Пузанчик заметушився, не знаючи, що робити, як врятувати друга.

Нарешті придумав! Він квапливо попрямував до берега. Але вибратися з води було зовсім не просто. Берег у цьому місці був глинястий, слизький, і Пузанчик раз у раз зривався й падав у затоку.

Та ось він помітив очеретину. Кілька листків нависали над берегом. Пузанчик видерся на один і стрибнув на землю.

Невдовзі він знайшов те, що шукав. Під старою сосною лежала міцна довга голка.

Сяк-так завдавши їй на плечі, Пузанчик поспішив назад.

От і берег. Жучок ліг на свою тверду, гладеньку спинку і з'їхав у затоку.

І тут виявилося, що легка, суха голка не тоне. Що тільки Пузанчик не робив: лягав на голку зверху, повисав на ній, наче на турніку, — голка не занурювалася.

Тоді Пузанчик здогадався: він ухопив неслухняну голку за кінчик — і потяг під воду.

Швидше! Кілька дужих гребків — і Пузанчик побачив Пухирника. Виставив голку вперед, ніби списа, й, улюлюкаючи, помчав на ворога.

...Отямившись, Босмінка зойкнула і кинулася до дверцят, але вони вже зачинилися.

Босмінка наразилася на колючі щетинки і відсахнулася. Виходу з пастки не було!

Вона почала кричати, благати, але пухирець не відпускав. Дихати ставало дедалі важче. У Босмінки запаморочилось в голові, і вона лягла на бочок.

Поступово їй стала поглинати якась їдка рідина. Ось уже защеміло в очі, занив хоботок. Босмінка відчувала, що задихається...

Та раптом над головою щось тріснуло — і Босмінка побачила перед собою соснову голку. Хтось вправно орудував нею зовні, нещадно роздираючи пухирець. Ще трохи — і в його стінці утворилася здоровенна дірка.

Зібравши останні сили, Босмінка кинулася туди і... опинилася на волі.

* * *

ПОЛІТ НА ЧАПЛІ

О осмінка не знала, як і дякувати своєму визволителю. А той лише сором'язливо посміхався та примовляв:

— Пусте! Що ж тут такого!.. Я друга в біді не залишу.

Вода вже зовсім почорніла, і ночувати вирішили в затоці.

Добре обдивившись, друзі знайшли зручну місцинку. Майже коло самої поверхні плавала бура стеблина торішнього комишу. Зсередини вона зовсім прогнила і

перетворилася на довжелезну трубку.

Пузанчик заліз у неї і потяг за собою Босмінку. Та пробралася в глиб трубки і, сказавши Пузанчикові "На добраніч", заснула.

А Пузанчик ще довго перекидався й кречав. Кілька разів він тривожно схоплювався, виглядав з трубки: чи хто не підкрадається часом? Але навколо запала німа тиша. Заспокоївшись, Пузанчик ліг знов і незабаром задрімав.

Уранці друзі залишили затоку. За ніч вони добре відпочили, і Пузанчик — бо ж не міг він, витівник і непосида, пливти собі спокійно й не втнути якоїсь штуки — раптом запропонував:

— Давай наввипередки, га?!

— Що ж, можна! — погодилася Босмінка і перша кинулася вперед. Та Пузанчик швидко випередив її, бо він був куди більший і сильніший.

— Зажди!..— гукнула захекана Босмінка.

Пузанчик зупинився і чомусь заховався у кущику. Висунувши з укриття голову, він насторожено за кимось стежив.

"Чого це він?" — не розуміла Босмінка. Вона наблизилася до жучка, але той збуджено повернувся до неї й замахав вусиками:

— Тихше!.. Там колючка!

Босмінка несміливо визирнула з-за Пузанчикової спини. Зовсім поруч вона побачила якесь кругле гніздечко. Воно було звите з рослин і мало вхід і вихід. Коло самого гніздечка вертілася невеличка рибка з колючками на спині.

— Ікру охороняє,— шепнув Пузанчик. Він був дуже розумний і знав, мабуть, геть усе на світі.

У цей час хтозна-звідки з'явився молодий Карась. Здивовано роззявивши рота, він повагом підплив до гніздечка і хотів заглянути всередину. Колючка вмить наїжилася й кинулася на нього.

Карась загавився і Колючка штрикнула його своїми голками в живіт.

— Рятуйте!.. Ріжуть!..— заверещав Карась і кинувся навтьоки.

Босмінка злякано відсахнулася і наскочила на якийсь височенний стовп. Вона вхопилася за нього і стала обмацувати хоботком. Коли раптом...

Раптом стовп підстрибнув, і вкрай розгублена Босмінка опинилася... в повітрі.

Глянувши вгору, вона побачила над собою величезні крила і довжелезний дзьоб.

Стовпище виявився ногою великої сірої Чаплі!

Босмінку охопив жах.

— Пузанчику! — несамовито закричала вона.

Пузанчик виринув на поверхню і, нічого не розуміючи, втупився в небо.

Босмінка хотіла стрибнути вниз, та вже пізно: птах підіймався вище й вище. Тоді вона щосили вчепилася Чаплі в ногу і завмерла.

Сяк-так заспокоївшись, Босмінка вже з цікавістю розглядалася навкруги. Навіть запишалася трохи: "А Пузанчика, мабуть, завидки взяли, що я Чаплю осідлала".

Але незабаром справи її стали прямо-таки кепські.

В роті пересохло, і вся вона почала зморщуватися. Легесенька черепашка і тепер боляче тиснула на спину.

— Води... водички,— шепотіла Босмінка.

А Чапля летіла собі й летіла.

Нарешті вона щось помітила внизу і почала знижуватися. Над головою Босмінки засвітив вітер — такий сильний, що розціпив її ніжки — і вона повисла на самому хоботку.

Кінець!.. Зараз вона зірветься! Хоботок став повільно сповзати вниз.

І в цю мить Чапля опустила у воду.

* * *

"МА-А-А!"

Це був мулистий ставок. Босмінка ковзнула на дно і знесилено випростала ніжки. Як хороше у воді! Ніколи, ніколи не полетить вона більше на Чаплі! Нізащо!

Лежачи на боці, вона впіймала шматочок водорості і з апетитом проковтнула. Потяглася за іншим шматочком — і побачила товстого ситого Коропа. Наче дзеркальця, виблискували його золотисті лусочки.

І Короп знехотя попрямував до неї. Босмінка неабияк злякалася. Однак сховатись було ніде, і вона — зметикувала-таки! — прикинулася мертвою.

Короп зупинився поряд і зарився головою у твань.

"Не помітив...— зраділа Босмінка.— Але що він там шукає?"

Короп змахнув хвостом і засипав Босмінку мулом. Мало не задихнувшись, вона піднялася вгору й побачила, як Короп схопив черв'ячка.

У Босмінки мороз пройшов по спині. Вона круто повернула і подалася геть.

Невдовзі помітила ще одного здоровенного Коропа, потім одразу двох.

"Еге, тут плавати небезпечно! — занепала духом Босмінка.— Так і пильнуй, щоб хтось не схопив! І писнути не встигнеш..."

Противна Чапля! Що вона наробила! Ну як тепер потрапити назад у річку?"

Босмінка обережно попливла вздовж берега, шукаючи виходу із ставка.

Аж ось почувся шум падаючої води. "Що воно таке?"

І раптом Босмінка відчула, як її підхопило й понесло. Прямо перед собою вона побачила якусь дерев'яну решітку. Захвилювалася і спробувала зупинитись. Але течія неблаганно кинула її на решітку, і Босмінка застряла у вузькому, забитому водоростями отворі. Вона рвонулася назад, та куди там!

Вода притисла її до водоростей і вже не відпускала.

Проте Босмінка не розгубилася. Орудуючи хоботком, вона стала продиратися вперед. Слизькі, холодні водорості обплутали її від ніг до голови. На мить бідоласі здалося, що вона вже не вибереться звідси. Аж ось, нарешті, протислася крізь отвір і... полетіла шкереберть.

Водяний потік підхопив її й вергонував униз...

Босмінка боляче вдарилася об щось тверде і разів зо два перекинулася через голову. Виринувши на поверхню, вона побачила, що опинилася в струмку. Ставок

залишився десь позаду, за високим земляним насипом. Струмок, весело дзюркочучи, біг серед зеленого лугу.

"Може, він впадає в річку? — пожвавішала Босмінка.— От було б здорово!"

І вона довірилася течії.

Далеко попереду замаячила якась чорна рибка. Швидко-швидко махала вона хвостиком, і Босмінці ніяк не вдавалося гарненько її роздивитися. "Хто ж це?" — не розуміла вона.

На завороті струмка, біля куща, рибка зупинилася. Босмінка, вагаючись, наблизилася до неї і сторопіла: коло самого хвоста у рибки росли дві лапки! Звідки ж було їй знати, що це зовсім і не рибка, а Пуголовок, рідний Жабин син. Так, так, тієї самої Жаби, що врятувала її від страшного павука.

"Не помічаючи Босмінки, Пуголовок злизував з гілки, що впала у воду, наліт водоростей. Мабуть, вони були дуже смачні, бо Пуголовок навіть сопів від насолоди.

Та ось він наївся й зібрався в путь.

"Попрошу його, може, підвезе? — набралася сміливості Босмінка.— Здається, він добрий".

Але Пуголовок уже повернувся до неї спиною. І тоді Босмінка без усякого дозволу причепилася до його, хвоста. Пуголовок нічого не відчув, адже Босмінка була легесенькою, мов пушинка. Востаннє глянувши на гілку, він помчав струмком униз.

"Ой, як же гарно їхати! — раділа Босмінка.— Не те, що на Чаплі..."

Їм часто попадалися зграйки сріблястих рибчинок. Поспішаючи кудись у своїх справах, заклопотано проплив жук Плавунець. Очевидно, десь недалеко мала бути річка. Босмінка від нетерплячки засовалася на хвості. Скоріше б!..

А струмок робився дедалі ширшим і повноводнішим. Ще один заворот — і він влився у річку. Нарешті!.. Ура-а-а!..

Пуголовок несподівано зупинився перед якимось кущиком — і Босмінка, не втримавшись, полетіла йому через голову. Падаючи, вона побачила, як перелякано шарахнула вбік — хто б міг подумати! — її власна мама...

— Ма-а-а! Мамуню!!! — пронизливо заволатала Босмінка і вперше в житті заплакала.

З-під сусіднього листочка висунувся тато і недовірливо витріщив своє чорне око.

Що було потім — важко й розповісти. З радощів батьки так обіймали своє дитинча, що мало не вивихнули йому хоботок. Коли, врешті, всі трохи оговталися, матуся докірливо мовила:

— От бач, не слухала нас — і загубилася. Добре, що все гаразд. А якби ти загинула?!

І, уявивши Босмінку в пазурах ненажерливого хижака, мама ледве не знепритомніла.

— Я тепер завжди буду слухняна,— винувано прошепотіла Босмінка.

Тато схвально кивнув головою і, подумавши, солідно проказав:

— Мені здається, гм... час уже обідати. Я знаю, де можна поласувати прегарними водоростями.

І дружна сімейка рушила в дорогу. Босмінка пливла між мамою і татом. Вона почувала себе щасливою-прещасливою. Єдине, за чим вона жалкувала,— що поруч нема її друга Пузанчика. Чи доведеться їм зустрітися знову? Цього Босмінка не знала, як не знала й того, які нові пригоди чекають її попереду.